

Acord relatiu al comportament i les actuacions en matèria de contractació de determinades persones titulars de càrrecs públics del Govern. Incompliment, si escau, del Codi ètic.

Referència Acord: 2/2017

Antecedents

1. Per l'Acord del Consell de Govern de 13 de maig de 2016 es va aprovar el Codi ètic del Govern de les Illes Balears (publicat en el BOIB núm. 62/2016, de 17 de maig).
2. En l'article primer, el Codi estableix com a objectius fixar unes normes ètiques que han de respectar les persones titulars dels càrrecs públics i fomentar la integritat i l'eficiència en l'actuació dels representants públics amb la finalitat de garantir més transparència en l'execució de la despesa pública i d'oferir un grau elevat de prestació de serveis públics que mantingui i reforci la confiança de la ciutadania en les seves institucions.
3. En compliment de les previsions del Codi, totes les persones titulars de càrrecs públics de l'actual Administració de la Comunitat Autònoma s'han adherit individualment i públicament a aquest Codi, la qual cosa suposa el seu coneixement i abast, i comporta necessàriament de manera inexcusable el compromís de complir-lo.
4. En l'article sisè, el Codi crea la Comissió d'Ètica Pública de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (CEP), que té com a funcions, entre d'altres, la d'«assessorar els òrgans competents en relació amb les actuacions que hagin d'adoptar en els casos d'incompliment del Codi».
5. El 10 de febrer de 2017, el Consell de Govern va aprovar el nomenament de la persona titular de la secretaria i dels vocals i les vocals de la Comissió d'Ètica Pública, i el dia 3 de març de 2017 es va constituir formalment la dita Comissió.
6. Formalment constituïda, la Comissió d'Ètica Pública, davant la gravetat dels fets que s'han donat a conèixer a través dels mitjans de comunicació en el transcurs de les darreres setmanes, fets que han afectat greument l'Administració de la Comunitat Autònoma, ha acordat reunir-se de manera extraordinària per analitzar-los.
7. La Comissió d'Ètica Pública s'ha reunit els passats dilluns dies 3 i 10 d'abril i, un cop analitzada la informació de la qual disposa, després d'haver valorat l'oportunitat de pronunciar-se sobre fets que en aquests moments són

investigats per la Fiscalia Anticorrupció i, internament, per la Intervenció General de la Comunitat Autònoma, i, per tant, amb independència de les conseqüències penals i administratives que eventualment se'n puguin derivar, considera necessari donar a conèixer el seu pronunciament sobre els dits fets, atenent el que disposa el Codi.

Fets

Des del març de 2016 fins al març de 2017, per comanda directa de persones responsables de càrrecs públics dependents orgànicament de les conselleries d'Innovació, Recerca i Turisme; de Transparència, Cultura i Esports, i de Medi Ambient, Agricultura i Pesca, s'han adjudicat cinc contractes a diverses empreses de les quals és administrador una persona que recentment ha estat vinculada orgànicament al partit polític que ha designat les persones que ocupen els dits càrrecs públics.

Els procediments de contractació han estat, en quatre casos, contractes menors per serveis (importos inferiors a 18.000 €) i en un cas, un negociat sense publicitat. A excepció del contracte formalitzat per la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca, que ha obert un període de licitació i ha donat publicitat a l'oferta de contractació, la resta de contractes no han estat sotmesos a cap procediment que en garantís la publicitat i, consegüentment, la concurrència plena.

En algunes de les contractacions, les empreses que han presentat ofertes mantenen vincles societaris entre si, cosa que pot conduir a desvirtuar la igualtat i la lliure competència entre empreses.

Consideracions

La Comissió d'Ètica Pública no és competent per enjudiciar la legalitat de les actuacions administratives, però sí que s'ha de pronunciar sobre si en les actuacions dutes a terme per les persones titulars dels càrrecs públics de l'Administració de la Comunitat Autònoma s'han aplicat, en aquest assumpte, els valors i principis que recull el Codi i si els seus comportaments han complert o no amb els valors i principis que l'inspiren.

Un cop analitzats els fets, s'ha de concloure que en els contractes promoguts per persones responsables de càrrecs públics dependents orgànicament de les conselleries d'Innovació, Recerca i Turisme i de Transparència, Cultura i Esports s'han dut a terme actuacions que, com que no s'ha promogut una concurrència més àmplia (encara que no fos imperatiu legal) i una vegada coneguda la relació amb les empreses adjudicatàries, han compromès seriosament la imatge d'objectivitat i imparcialitat que ha de presidir les actuacions de l'Administració pública, cosa que

ha produït una pèrdua de credibilitat i de confiança en la ciutadania que s'ha traslladat al conjunt del Govern de les Illes Balears.

Dels nou principis i valors que recull l'annex III del Codi, la Comissió d'Ètica Pública considera que, en el cas que ens ocupa, s'han incomplert principalment els següents:

- **Exemplaritat i honorabilitat.** «Els càrrecs públics són el mirall de la institució, en el qual es miren tant la ciutadania com les persones que hi treballen, de manera que han d'evitar qualsevol acció o omisió que perjudiqui, encara que sigui mínimament, el prestigi, la identitat o la imatge institucional de l'Administració que representen; així, han d'evitar minar la confiança que la ciutadania té en el seu sistema institucional.»
- **Imparcialitat i objectivitat.** «Exercici del càrrec en què qualsevol actuació o decisió ha de ser adoptada, exclusivament, en benefici de l'interès públic de la ciutadania, evitant els conflictes d'interès entre els assumptes i els béns que són de tota la comunitat i els propis.»
- **Transparència** (en el cas dels dos contractes menors no publicats a la web de la Conselleria de Transparència, Cultura i Esports). «És la gestió dels assumptes públics de manera accessible per a la ciutadania i amb les úniques excepcions que preveu la normativa vigent. Implica posar a l'abast de la ciutadania, com a exercici de publicitat activa, la informació rellevant sobre l'organització, la gestió econòmica i pressupostària, la normativa reguladora i les dades de l'activitat administrativa, amb la finalitat de fer possible l'avaluació de les actuacions públiques i garantir l'exercici responsable del poder.»

És obvi que tots els ciutadans estan sotmesos a la llei i que l'han de complir, però les persones responsables de càrrecs públics no poden conformar-se amb el compliment de la legalitat, sinó que s'han de comportar en el seu quefer diari de forma que la seva conducta transmeti valors i principis que reforcin el sistema institucional, i doni als ciutadans garanties que els assumptes públics i l'interès general estan en bones mans. És per això que cap persona responsable d'un càrrec públic no pot dur a terme actuacions que, sense ser il·legals, puguin suscitar dubtes entre els ciutadans, ni pel que fa al compliment de la llei ni tampoc pel que fa a l'oportunitat o la necessitat d'aprovar determinades despeses.

És així que el Codi existeix per guiar les actuacions de les persones responsables de càrrecs públics allà on, acomplida la legalitat, poden sorgir conflictes d'interessos i s'hagin de prendre decisions l'oportunitat, la necessitat i el procediment de les quals puguin resultar qüestionables.

En el cas que ens ocupa, els procediments de contractació coneguts com a *contractes menors i negociats sense publicitat*, tot i formar part dels procediments legals i reglats que fa servir el sector públic, no semblen els procediments més recomanables per contractar *estudis i treballs tècnics*, que poden resultar necessaris per a la presa de decisions quan l'Administració no disposa de personal propi que els dugui a terme, però que no tenen habitualment urgència ni formen part de la normal contractació de subministraments, manteniment, reparació, reposició o contractacions derivades d'acords marc que poden considerar-se rutinàries per al manteniment de les activitats i serveis que ofereix l'Administració pública a la ciutadania.

Un procediment obert i públic hauria permès la lliure concurrència, tot i que, per si mateixa, aquesta no impedeix la possibilitat de falsejar la competència, amb la presentació a la licitació d'empreses distintes que pertanyen a un mateix grup empresarial o mantenen entre si vincles societaris.

La Comissió d'Ètica Pública formula per unanimitat les recomanacions següents:

Recomanacions

1. Recomana al Govern de les Illes Balears l'elaboració d'una instrucció per tal que totes les conselleries utilitzin criteris comuns a l'hora de contractar estudis o treballs tècnics. La finalitat d'aquesta instrucció seria vetllar per aconseguir que els contractes menors justifiquin de manera suficient la necessitat de la seva realització, es promogui una àmplia concurrència entre els possibles licitadors i es dugui a terme una anàlisi ajustada del preu que es proposa.
2. Recomana l'aplicació de les directives 2014/23, 24 i 25 del Parlament i del Consell de la Unió Europea, de 26 de febrer de 2014, sobre contractes de concessió, contractació pública i sectors especials, les quals, finalitzat el 18 d'abril de 2016 el termini de transposició als estats membres de la UE, s'han de considerar plenament aplicables i operatives. En aquest sentit, recomanam que s'evitin els procediments negociats sense publicitat per raó de quantia i que s'apliquin estrictament les directives esmentades.
3. Recordar a totes les persones titulars de càrrecs públics de l'Administració del Govern de la Comunitat Autònoma la necessitat de tenir especial cura en allò que el Codi diu en l'article cinquè pel que fa al conflicte d'interès:

Les persones titulars de càrrecs públics han d'evitar qualsevol pràctica o actuació de favoritisme a determinades persones o entitats públiques o privades i, en concret:

- a) Han d'exercir les seves funcions i competències sense incórrer en conflictes d'interessos i, si escau, s'han d'abstenir de prendre la decisió afectada per aquest conflicte.

- b) S'han d'abstenir de participar en la presa de decisions, tant de decisions prèvies a procediments com les preses amb posterioritat als procediments, en els quals tinguin o puguin tenir interessos.
 - c) S'han d'abstenir d'utilitzar, en qualsevol circumstància, les seves prerrogatives o competències institucionals amb l'objectiu d'agilitar procediments, eximir de càrregues o atorgar algun tipus de benefici dirigit a terceres persones o entitats per interessos que siguin aliens als propis de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.
4. Recordar que, amb caràcter preventiu, i davant qualsevol actuació que pugui plantejar dubtes respecte del compliment del Codi ètic aprovat, totes les persones titulars dels càrrecs públics de la Comunitat Autònoma, i també els empleats del seu sector públic, poden efectuar una consulta a la Comissió d'Ètica Pública, que es pronunciarà sobre l'assumpte plantejat.

Per tot això, la Comissió d'Ètica Pública adopta per unanimitat els següents

Acords

1. Comunicar les recomanacions anteriors a la presidenta del Govern de les Illes Balears i als titulars de les conselleries d'Innovació, Recerca i Turisme; de Transparència, Cultura i Esports, i de Medi Ambient, Agricultura i Pesca, en les denominacions que orgànicament es determinin.
2. Trametre les recomanacions anteriors a les secretaries generals de totes les conselleries, per tal que les difonguin entre les direccions generals i els organismes del sector públic instrumental que tenen adscrits.
3. Publicar les recomanacions anteriors a la pàgina web pròpia de la Comissió d'Ètica Pública, perquè puguin ser de coneixement públic.

Palma, 28 d'abril de 2017

Comissió d'Ètica Pública